

Další zprávy

Časopis pro pěstování matematiky, Vol. 95 (1970), No. 1, 113--118

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/117679>

Terms of use:

© Institute of Mathematics AS CR, 1970

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

- [53] Úvod do theorie determinantů a matic a jich užití. (Knihovna spisů matematických a fyzikálních, sv. 14.) Prepracované vydání díla č. 38. Nákladem JČMF, Praha, 1947.
- [54] Úvod do algebraické geometrie. (Knihovna spisů matematických a fyzikálních, sv. 14.) Nákladem JČMF, Praha, 1948.
- [55] Poznámky k teorii konfigurace ($12_4, 16_3$). Časopis 74, 1950. Zprávy ze společného sjezdu matematiků polských a československých, str. 249—251.
- [56] Sur certains points remarquables d'une cubique rationnelle plane. Časopis 75, 1950.
- [57] O dvou nových konfiguracích ($12_4, 16_3$). Časopis 79, 1954.
- [58] Über zwei neue Konfigurationen ($12_4, 16_3$). Žurnál 4 (79), 1954.
- [59] Úvod do analytické geometrie. Úplně prepracované vydání děl č. 27 a 52. Nákladem ČSAV, Praha, 1956.
- [60] Inflexní body některých rovinných kvartik, Časopis 88, 1963.

Poznámka. V tomto seznamu nejsou zahrnuty recenze, články referativního charakteru (s výjimkou nekrologů), články obsahu pedagogického a elementárně-matematického, články novinové a konečně středoškolské učebnice matematiky a sbírky úloh.

OSLAVA SEDMDESÁTÝCH NAROZENIN AKADEMIKA VLADIMÍRA KOŘÍNKY

Dne 18. dubna 1969 oslavil své sedmdesáté narozeniny profesor matematiky na matematicko-fyzikální fakultě University Karlovy akademik VLADIMÍR KOŘÍNEK. V předvečer tohoto jubilea svolaly k této příležitosti matematicko-fyzikální fakulta UK, vědecké kolegium matematiky ČSAV a Jednota československých matematiků a fyziků slavnostní shromáždění, které se konalo ve velké posluchárně matematicko-fyzikální fakulty v budově v Praze 2, Ke Karlovu 3.

Shromáždění se zúčastnili kromě jubilanta jeho nejbližší příbuzní a známí, jeho staří přátelé a vrstevníci, dlouholetí spolupracovníci a pak hlavně jeho žáci. Na shromáždění byli přítomni též představitelé některých institucí a dostavili se i zástupci jiných československých universit, aby flumočili prof. Kořínkovi blahopřání svých pracovišť. Jménem JČMF pozdravil jubilanta prof. FRANTIŠEK KAHUDA, za matematicko-fyzikální fakultu promluvil a jubilantovi poděkoval za dlouholetou obětavou práci pro fakultu její děkan prof. STANISLAV BRANDEJS, a za ČSAV vystoupil předseda vědeckého kolegia matematiky akademik JOSEF NOVÁK. Z Bratislavy, z University J. A. Komenského, přišel akademika Kořínka pozdravit prof. MILAN KOLIBIAR, za brněnskou universitu mu poblahopřál prof. FRANTIŠEK ŠIK; ten mu současně předal i stříbrnou medaili, kterou mu Universita J. E. Purkyně při této příležitosti udělila. Celoživotní vědeckou, pedagogickou a organizační práci jubilantovu zhodnotili doc. KAREL DRBOHLAV a doc. LADISLAV PROCHÁZKA z matematicko-fyzikální fakulty. Na shromáždění přišli i mladší Kořínkovi žáci; za ně pronesl několik srdečných slov aspirant prof. Kořínka Dr. JAROSLAV JEŽEK. Velmi milým způsobem pozdravili svého učitele i dnešní studenti matematicko-fyzikální fakulty, když jej hned ve dveřích uvítali s kytičkou a s velkým dortem ozdobeným hořícími svíčkami.

Celý slavnostní večer měl velice srdečný a značně neformální ráz.

Ladislav Procházka, Praha

OSLAVA SEDMDESÁTÝCH NAROZENIN AKADEMIKA OTAKARA BORŮVKY

Dne 19. května 1969 uspořádala Jednota čs. matematiků a fyziků spolu s Matematickým ústavem ČSAV a Universitou J. E. Purkyně v Brně slavnostní shromáždění na počest 70. naroze-

nin akademika OTAKARA BORŮVKY. Po zahájení slavnostní schůze předsedou brněnské pobočky JČMF prof. dr. ROSTISLAVEM KOŠŤÁLEM promluvil o životě jubilatově akademik JOSEF NOVÁK a prof. dr. THEODOR MARTINEC, nositel řádu práce, předal akademiku Borůvkovi Zlatou medaili University J. E. Purkyně. Hlavní přednášku o životě a díle akademika Borůvky přednesli prof. dr. MIROSLAV NOVOTNÝ a doc. dr. MILOŠ RÁB. Slavnostní schůze byla ukončena zdravicemi, které přednesli prof. dr. JIŘÍ Klapka, prof. dr. MICHAL GREGUŠ a prof. dr. CYRIL PALAJ.

Miloš Ráb, Brno

LETNÍ ŠKOLA V LEDNICI NA MORAVĚ POŘÁDANÁ NA POČEST 70. NAROZENIN AKADEMIKA O. BORŮVKY

Brněnská pobočka JČMF uspořádala na počest 70. narozenin akademika OTAKARA BORŮVKY vědeckou letní školu, která se konala ve dnech 26. 5—29. 5. 1969 v areálu Zámeckého hotelu v Lednici na Moravě. Letní škola se zejména týkala výsledků, které navazovaly a vznikly v souvislosti s hlubokou a obsahově velmi rozlehlou vědeckou prací akad. O. Borůvky. Zúčastnilo se jí 45 matematiků z Československa a 2 zahraniční hosté.

Letní školu zahájil přivítacím projevem prof. MIROSLAV NOVOTNÝ. Pak následovala úvodní přednáška akademika Borůvky: „*L'état actuel de la théorie des transformations des équations différentielles linéaires ordinaires du deuxième ordre*“.

Dne 27. 5. 1969 dopoledne byl na pořadu cyklus přednášek z algebry, jemuž předsedal prof. WERNER MEYER-KÖNIG ze Stuttgartu (NSR):

MILAN KOLIBIAR: „*Über eine Ternaroperation in Verbänden*“.

JÁN JAKUBÍK: „*Über erzeugende Zerlegungen auf Verbänden*“.

FRANTIŠEK ŠIK: „*Über komplementäre Mengengerlegungen*“.

MIROSLAV NOVOTNÝ: „*Über vertauschbare Abbildungen*“.

Dnes 28. 5. 1969 se konaly přednášky z oboru diferenciální geometrie; předsedal prof. VLADIMÍR KNICHAL:

JIŘÍ Klapka: „*Příspěvek k teorii Laplaceových transformací kongruence přímek*“.

LADISLAV SEICHTER: „*Interpretace některých výsledků akademika Borůvky v teorii přímkových variet symplektického prostoru Sp_3* “.

KAREL SVOBODA: „*Sur une classe des surfaces sphériques dans un espace non-euclidien*“.

Prof. Laitoch zahájil cyklus přednášek z obyčejných diferenciálních rovnic:

MIROSLAV LAIToch: „*Die begleitende Gleichung zu der Differentialgleichung $y'' = qy$* “.

Dne 29. 5. 1969 pokračovaly přednášky z obyčejných diferenciálních rovnic — předsedal prof. F. M. ARSCOTT (Anglie):

ERICH BARVÍNEK: „*Über das Zusammenfallen der dritten und vierten Zentraldispersion*“.

MICHAL GREGUŠ: „*Über die linearen Differentialgleichungen höherer Ordnungen*“.

MILOŠ RÁB: „*Les propriétés oscillatoires et asymptotiques de l'équation $y'' + q(x)y = 0$* “.

FRANTIŠEK NEUMAN: „*On the Liouville transformation*“.

Letní školu oficiálně zakončil prof. Arscott; akademik Borůvka se pak rozloučil s účastníky.

František Neuman, Brno

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ JUBILUJE

Ve dnech 17.—20. listopadu 1969 se na Vysokém učení technickém v Brně konaly oslavy dvou událostí velice významných pro národní, ekonomický, politický a kulturní život Moravy, zvláště Brna. Bylo to jednak usnesení Zemského sněmu moravského z roku 1849 zřídit Technické učiliště vysokoškolského typu s vyučovacími jazyky českým a německým, jednak založení České vysoké školy technické v Brně císařským dekretem ze dne 16. září 1899.

Lze tedy listopadové oslavy na VUT pokládat současně za oslavy 120. výročí založení Technického učiliště a 70. výročí založení České vysoké školy technické v Brně (ČVŠT), která byla v roce 1952 přejmenována na Vysokou školu stavitelství (VŠSt) a později na Vysoké učení technické (VUT).

Osudy Technického učiliště jsou veřejnosti méně známé, ač skýtají mnoho historicky zajímavého. S jeho založením byly spojeny velké naděje Moravanů české národnosti a velké nadšení, neboť se zdálo, že Technické učiliště si podrží svůj dvojjazyčný (utrakvistický) charakter, protože mezi prvními profesory bylo i několik vynikajících odborníků české národnosti. Byli to: KAREL KOŘISTKA — pro praktickou geometrii, PhDr. a MUDr. VÁCLAV HRUBÝ — pro fyziku, MUDr. BEDŘICH KOLENATÝ — pro přírodní vědy a Dr. JAN HELCELET — pro zemědělství.

Zejména Helcelet a jeho přátelé věnovali velikou péči přednáškám v české řeči. Na druhé straně však německý živel s pomocí Vídně stále více rozšiřoval své pozice a — protože české národní povědomí v Brně bylo stále ještě ušlápnuté a labilní — nakonec Technické učiliště ztratilo svůj utrakvistický charakter a koncem 19. století se jevílo učilištěm jen německým. I když jeho konečný osud byl zklamáním, jeho slibné počátky a jeho založení právem zasluhují, aby jeho letošního jubilea bylo slavnostně vzpomenu.

Poněmčení Technického učiliště však již spadá do období, kdy čeští poslanci zastupující na Říšské radě Moravu, stále více naléhali na vídeňskou vládu, aby byla zřízena Česká universita na Moravě. Tento požadavek vláda odmítala ze strachu před hněvem německých šovinistů, současně však dala slib, že na Moravě bude založena Česká vysoká škola technická. To se uskutečnilo — jak již uvedeno — v roce 1899 v Brně. Založení ČVŠT v Brně znamená počátek příznivějšího vývoje vysokého školství na Moravě. Rychle za sebou následovala rozšíření ČVŠT o fakultu strojní a elektrotechnickou v roce 1900, o fakultu chemickou v roce 1911 a později v roce 1919 o fakultu architektury a pozemního stavitelství. To vyvolalo příliv nových učitelů, profesorů, docentů a asistentů. Mezi nimi někteří přicházeli s velkým věhlasem ze zahraničí, např. matematik MATYÁŠ LERCH z university ve švýcarském Frýburgu, jiní si přinášeli bohaté zkušenosti z praxe. Někteří z těchto profesorů založili při ČVŠT vědecko-výzkumné ústavy, které intenzívně podpořili technický rozvoj československých měst, obcí a závodů a zasloužili se o realizaci vynikajících technických děl. Do konce první světové války byla ČVŠT v Brně uznávaným střediskem vědecké práce na Moravě. V tomto období (1899—1918) na ní působili kromě již uvedených profesorů v matematice JAN VOJTĚCH, v deskriptivní geometrii BEDŘICH PROCHÁZKA a MILOSLAV PELŠEK a soukromí docenti SIMANDL, ŘEHOŘOVSKÝ, MAŠEK a PETR.

V období od založení ČVŠT do vzniku university v Brně po roce 1918 se obor působení ČVŠT stále rozrůstal do šíře, což lze vysvětlit obětavou snahou profesorského sboru, aby ČVŠT co nejvíce nahrazovala dosud chybějící vysoké školy na Moravě a připravovala jejich vybudování alespoň pokud šlo o učitelské kádry. A tak jsme svědky habilitací docentů a jmenovacích řízení profesorů z různých disciplín, zpravidla nezahrnovaných do technických věd: z věd právních (FR. WEYR, K. SEDLÁČEK), z národního hospodářství (E. ENGLIŠ), z botaniky (VANDAS), ze zvěrolékařských disciplín (TAUFER) a j. Četní z těchto docentů a profesorů skutečně po roce 1918 zaujali svá místa na nově založených vysokých školách.

I když po roce 1918 České vysoké škole technické odpadly povinnosti vyplývající z jejího monopolního postavení na Moravě, bylo třeba dalšího úsilí k nahrazení válečných škod a ztrát hmot-

ných i personálních, k budování fakult a ústavů. Jak již bylo uvedeno, v roce 1919 vznikla jako čtvrtá — fakulta architektury. — Pokud jde o nové učitelské síly, uvedme (s omezením na matematické obory) profesora KARLA ČUPRA (vystřídal M. Lercha, který přešel na novou universitu), JURAJE HRONCE (vystřídal J. Vojtěcha, který přešel na ČVUT v Praze), JOSEFA KLÍMU (po M. Peliškovi — deskript. geometrie) a JIŘÍHO KLAPKU (geometrie).

Druhá světová válka s brutálním uzavřením českých vysokých škol dne 17. listopadu 1939 přerušila na čas další jejich rozvoj. Vykoupena utrpením a často i smrtí studentů i učitelů a obětmi všeho lidu, otevřela se po porážce fašismu v roce 1945 i českým vysokým školám nová, socialistická cesta dalšího rozvoje a budování. Po nahrazení všech válečných škod a ztrát i ČVŠT se rychle zařadila na popřední místo v úsilí o výstavbu moderního socialistického státu. Tomuto cíli ČVŠT, věrna své tradici, přinesla v roce 1952 velkou obět: aby umožnila rychlé vybudování vysokého vojenského školství — což bylo v té době naléhavě nutné — přenechala ČVŠT k tomuto účelu většinu svých profesorů, docentů, asistentů i neučitelského personálu, ústavy, laboratoře a inventář. Zbýlé torso zahrnovalo jen fakultu inženýrského stavitelství a fakultu architektury a pozemního stavitelství, k nimž později byla trochu neorganicky přičleněna fakulta lesnická. Tak vznikla Vysoká škola stavitelství (VŠSt) v Brně.

Tyto skutečnosti jsou dosud v živé paměti současníků, proto další líčení může být zcela stručné. Potřeby průmyslu si záhy vynutily obnovu fakulty strojní a elektrotechnické, rozdělené na dvě samostatné fakulty. K nim přibyla technologická fakulta v Gottwaldově se speciálním zaměřením na umělé hmoty. Vzniklý útvar, tj. fakulty stavební, strojní a elektrotechnická v Brně a fakulta v Gottwaldově, nese název Vysoké učení technické (VUT).

Jedině stavební fakulta existovala od roku 1899 do dneška nepřetržitě (nehledě k uzavření českých vysokých škol za druhé světové války).

Pokud jde o matematické předměty, jsou na VUT obstarávány pěti katedrami a laboratoři počítačích strojů, která slouží nejen praxi, ale i práci pedagogické a práci badatelské. Celkově lze říci, že vědecká práce v matematice se na VUT pěstuje v pozoruhodném měřítku, o čemž svědčí četné semináře, vědecké úkoly státní i fakultní, komise pro vědecké hodnosti atd.

Dnešní stavy učitelských sil na VUT v matematických předmětech dosahují asi 150 osob. Z nich uvedme jména profesorů a docentů, kteří získali tato postavení na VUT po roce 1945: RUDOLF PISKA, JOSEF BREJCHA, JOSEF VALA, JOSEF HAVELKA, OLDŘICH KOWALSKI, OTTO OBŮRKA, LUDVÍK FRANK, VÁCLAV HAVEL, JOSEF BŘEZINA, SYLVA ŠANTAVÁ-KROHOVÁ, MILOŠ ZLÁMAL, FRANTIŠEK FIALA, JAROMÍR ZEZULA a další. Kolektiv všech pracovníků je upřímně oddán snahám o zdokonalení a rozkvět VUT, o zdar Československé socialistické republiky a o zachování míru.

Zajisté není nevhodné, uzavřeme-li toto vyličení vřelým přáním, aby se Vysokému učení technickému v Brně dostalo veřejného uznání za velký podíl na vytváření kladných hodnot, za dosažené výsledky ve vědecko-výzkumné práci a za stálý úspěšný boj o lepší zítřek naší socialistické společnosti.

Jiří Klapka, Brno

ZASEDÁNÍ NA TÉMA „SPECIÁLNÍ OTÁZKY ZE ZÁKLADŮ GEOMETRIE“,
POŘÁDANÉ MATEMATICKÝM VÝZKUMNÝM ÚSTAVEM
V OBERWOLFACHU VE DNECH 6.—12. 7. 1969

Toto zasedání bylo uskutečněním dávno plánovaného setkání členů italské geometrické školy s příslušníky školy hamburské. To dalo též celému zasedání specifický ráz: šlo zde především o problematiku Spernerových slabě afinních geometrií a o problematiku konečných geometrií. Setkání mělo neobyčejně srdečný charakter. Bylo referováno o následujících tématech:

- H.-J. Arnold* (Bochum): Ringtheorie als geometrische Algebra.
A. Barlotti (Perugia): On derivable S -spaces.
W. Benz (Bochum): Zur Geometrie der Körpererweiterungen.
D. Bialas (Hamburg): Verallgemeinerte Doppelverhältnisse.
J. Cofman (London): Baer involutions in finite planes.
G. Dühl (Hamburg): Translationsebenen und Quasimoduln.
V. Havel (Brno): Ein Einbettungssatz für Homomorphismen von Moufang-Ebenen.
K.-R. Kannenberg (Stellenbosch): Lineare Kongruenzräume.
W. Leissner (Bochum): Büschelhomogene Lieebenen.
G. Menichetti (Firenze): Procedimenti geometrici per la ricerca dei quasicorpi destri del ordine finito $n = p^2$.
I. Pieper (Hamburg): Topologische Quasimoduln und ihre Geometrie.
P. Quattrocchi (Modena): Gruppi e cappi moltiplicativi di anelli ternari lineari.
W. Seier (Hamburg): Quasimoduln über S -Systemen und zugeordnete schwach affine Räume.
E. Sperner (Hamburg): Zur Konstruktion schwach affiner Räume.
G. Tallini (Roma): Metriche iperboliche in uno spazio di Galois.
M. Tallini-Scafati (Roma): Sulle $\{k, n\}$ -calotte di uno spazio di Galois.
J. Timm (Hamburg): Generalization of group theory to n -adic operations.

V. Havel, Brno

XI. MEZINÁRODNÍ MATEMATICKÁ OLYMPIÁDA

se konala ve dnech 5. až 20. července 1969 v Bukurešti. Nově se zúčastnila soutěže družstva Belgie a Holandska, chyběla však Itálie, ale i tak byl počet účastnických zemí rekordní: celkem 14 (Anglie, Belgie, Bulharsko, ČSSR, Francie, Holandsko, Jugoslávie, Maďarsko, Mongolsko, NDR, Polsko, Rumunsko, SSSR a Švédsko). Jako pozorovatel se zúčastnil zástupce Rakouska.

Vlastní soutěž se konala opět ve dvou dnech; každý den řešili soutěžící tři úlohy. Vedoucím naší delegace byl doc. J. Vyšín z MFF UK v Praze a jeho zástupcem dr. J. Moravčík CSc. z VŠD v Žilině. Ačkoliv naše družstvo mělo tři vícenásobné účastníky MMO, získalo jen tři třetí ceny (TOMÁŠ MAŠEK, PETR HADRAVA a JIŘÍ VINÁREK), což stačilo v neoficiálním pořadí pouze na 8. místo (oproti 6. místu Ioni v Moskvě). První místo získalo tentokrát Maďarsko, druhé NDR a třetí SSSR. Program celé soutěže byl velmi pečlivě připraven a s úspěchem realizován. Příští MMO bude pořádat Maďarsko.

Vlastimil Macháček, Praha

ZÁVĚR XVIII. ROČNÍKU MATEMATICKÉ OLYMPIÁDY

Závěrečné III. kolo kategorie A naší matematické olympiády se konalo ve dnech 18. a 19. dubna 1969 v Haviřově. Poprvé byla organizace III. kola soutěže obdobná mezinárodním matematickým olympiádám: každý den řešili účastníci tři úlohy. Celkový počet soutěžících tohoto kola byl tentokrát jen 36 místo možných 80 účastníků, povolených statutem MO; v tom se jeví především celkově slabší počet řešitelů ve všech kategoriích tohoto ročníku.

V soutěži zvítězil TOMÁŠ MAŠEK z III. roč. SVVŠ W. Piecka v Praze 2, druhým byl BOHUŠ SIVÁK z III. roč. SVŠ ve Zvolenu a třetím MILOŠ ZAHRADNÍK ze III. roč. SVVŠ v Tanvaldě. Vyhlášeno bylo celkem 8 vítězů a dále 15 úspěšných řešitelů; z nich bylo vybráno po soustředění ve Štíříně 8 reprezentantů pro XI. MMO v Bukurešti.

Vlastimil Macháček, Praha

OBHAJOBY A DISERTAČNÍ PRÁCE KANDIDÁTŮ VĚD

Před komisemi pro obhajoby kandidátských disertačních prací obhájili dne 22. ledna 1969 JOSEF KATEŘIŠÁK práci na téma: „Geometrie absolutních prostorů“, dne 13. února 1969 FRANTIŠEK ŠTĚPÁNEK práci na téma: „Zobecnění některých klasických vět Tauberova typu“, dne 6. března 1969 LIBUŠE GRYGAROVÁ práci na téma: „Problém víceparametrického lineárního programování“, dne 9. dubna 1969 ONDREJ STREČKO práci na téma: „Nomogramy s unárnym polom a ich niektoré aplikácie“ a ANTONÍN TUZAR práci na téma: „Optimalizace numerického výpočtu integrálů a řešení některých okrajových úloh“, dne 15. května 1969 LADISLAV BICAN práci na téma: „Studium totálně rozložitelných abelových grup bez torse“ a M. HAVLÍČEK práci na téma: „O reprezentacích jisté Lieovy algebry nekonečné dimense“, dne 22. května 1969 TIBOR ZÁHORSKÝ práci na téma: „Zobecnenie vety o-rezíduách“, dne 19. června 1969 VÁCLAV ZIZLER práci na téma: „Banachovy prostory s diferencovatelnou normou“ a dne 26. června 1969 V. CHVÁLA práci na téma: „Príspevky k teórii priestorovych matic“.

Redakce

JMENOVÁNÍ

President republiky jmenoval s účinností od 1. prosince 1968 doc. RNDr. LADISLAVA KOSMÁKA, CSc. mimořádným profesorem pro obor matematika.

Ministr školství jmenoval s účinností od 1. února 1969 RNDr. ALENU BÍLKOVOU, CSc., KARLA DRÁBKA, CSc., RNDr. MILOSLAVA JIŘINU DrSc., MILOSLAVA JŮZU, CSc., RNDr. JOSEFA NAGYHO, CSc., RNDr. ALEŠE PULTRA, CSc. a s účinností od 1. dubna 1969 RNDr. OSVALDA DEMUTHA, CSc. a RNDr. ALOISE KUFNERA docenty pro obor matematika.

Redakce